

Bevarandeplan för Natura 2000-området *SE0540177 Slöta Jutagården*

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 - områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitat-direktiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livs-miljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitat- direktivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och natur- typer, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skydds- beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har till kommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”*kartverktyget skyddad natur*”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Lena Smith

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0540177 Slöta Jutagården

Kommun: Falköping

Områdets totala areal: 0,74 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-05-03

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-06-16

Markägarförhållanden:

Privat.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1998-12-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

7230 - Rikkärr

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: I Natura 2000-området Slöta Jutagården är de prioriterade bevarandevärdena det källpåverkade extremrikkärret och de speciella arter som är knuta till naturmiljön.

Motivering: Floran i kärret är särpräglad och starkt påverkad av den höga kalkhalten. Området är hydrologisk välbevarat. Extremrikkärr finns endast i landets kalkrika områden där vattnets halt av mineralämnen är särskilt hög, särskilt av kalk.

Prioriterade åtgärder: Fortsatt regelbunden röjning av rikkärrensytan.

Beskrivning av området

Området ligger ca 6 km nordost om Vartofta i kuperad mellanbygd på sandstensgrund sydöst om

Ålleberg och sydväst om Gerumsberget. Kärret har ytligt grundvatten. Det är tämligen plant (topogent), eventuellt lätt sluttande mot norr och nordost. Det är av gungflykaraktär, eventuellt är området en igenvuxen mindre dödisgrop. Nordväst om själva fastmattekärret finns på lägre nivå ett laggkärr. Området avvattnas åt nordost. Söder om själva kärret finns en källa, som tidigare använts som vattenställe för betande husdjur. Området omges av jordbruksmark. Söder om området finns en tämligen hög nordvänd slänt som varit åkermark tidigare, på senare år betesmark, och i dag ohävdad.

Kärret är öppet och omges i väster och söder av björksumpskog och en del videbuskar, som tränger ut i kärret. På kärret finns en del små björkar, någon en och någon gran. Kärret är ett starrkärr. Där finns röd vitmossa, blodrot, flaskstarr, hirsstarr, kärtistel, brunmossa, kärrfräken, veketåg och orkidéer, bland annat den sällsynta arten vaxnycklar. Området ingår i en större betesfälla som dock inte längre hävdas genom bete. Området har inte något miljöstödd ur landsbygdsprogrammet. Utanför området i betesfällan finns en stor tidigare hamlad säl med en omkrets på cirka 4,5 meter i bröst höjd. I anslutning till sälgen finns en grund gropavall.

1995 bildades ett biotopskyddsområde för att främja den biologiska mångfalden i rikkärret och ge bättre skydd åt hotade arter och deras livsmiljöer. Området ingår även i ett större område som är av riksintresse för naturvården och utgör ett nationellt värdefullt odlingslandskap.

Länets rikkärr har ett eget åtgärdsprogram (ÅGP) och 2010 och 2014 gjordes de senaste röjningsinsatserna i detta område. Se vidare under naturtypsbeskrivningen, rikkärr.

Bevarandemål

Bevara och utveckla rikkärret, områdets öppna karaktär bör bibehållas.

Vad kan påverka negativt

- Många rikkärr med hävdgynnad flora hotas av igenväxning eller är under igenväxning p.g.a. av upphörd hävd. Problemet är störst i Sydsverige och beror vanligtvis på ändrad markanvändning och nedläggning av jordbruk.
- Felaktig hävd och alltför intensivt bete med tillhörande tramp kan skada rikkärr.
- Dikning och andra markavvattnande åtgärder såsom grävning, schaktning, markberedning liksom dämning påverkar naturtypens hydrologi och hydrokemi, vilket kan ge konsekvenser på vegetation och torvbildning samt torvnedbrytning. Effekterna kan vara uttorkning, ökad igenväxning och erosion.
- Skogsbruk; avverkning, körning och andra åtgärder påverkar hydrologi, lokalklimat och markstruktur. Den blöta miljön är känslig för körning med motorfordon. Avverkning av närliggande fastmarksskog kan orsaka läckage av näringsämnen.
- Spridning av kalk, aska eller gödningsämnen ger drastiska förändringar på vegetationens artsammansättning. Motsvarande spridning av kemiska substanser i närheten kan också skada naturtypen genom luftburen deposition eller genom transport med tillrinnande vatten.
- Ökad våtdeposition av kväve kan påverka naturtypen och öka igenväxningstakten. Även försurning kan skada naturtypen.
- Användning av bekämpningsmedel.
- All typ av exploatering som t.ex. samhällsbyggande med nya kommunikationsleder, anläggningar etc i eller i nära anslutning till området kan direkt eller indirekt förstöra eller orsaka skada på naturtypen. Även tippning, upplag och uppodling kan innebära negativ påverkan.
- Anläggning av skogsbilvägar över eller i närheten av naturtypen kan förutom påverkan på den fysiska miljön påverka hydrologin och/eller hydrokemin i ett område.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för

att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken). Om en verksamhet/åtgärd påverkar ett Natura 2000-område så kan denna vara tillståndspliktig även om den utförs utanför Natura 2000-området.

Skydd:

- Området är till största delen biotopskyddsområde, Saleby 17:3, Falköping (21 § naturvårdslagen (1964:822). Arbetsföretag som kan skada naturmiljön får inte utföras inom det avgränsade rikkärret.

Riksintressen m.m.:

- Riksintresseområde för naturvården - Ålleberg, Ålesänkan och nordöstra Falbygden.
- Nationellt värdefullt odlingslandskap - Falköping.
- Regionalt värdefullt odlingslandskap - Slöta.
- Våtmarksinventeringen (VMI), små källkärr - sluttande kärr, naturvärdesklass 1 (högsta klassen).

Skötsel:

- Fortsatt regelbunden röjning (3-årscykler).
- Inom Natura 2000-området bör sumpskogen som omger rikkärret emellanåt gallras något och videbuskar hållas efter.
- Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

7230 - Rikkärr

Areal: 0,3 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Rikkärret upptar de centrala delarna av Natura 2000-området och omgärdas av lövskog. I rikkärret finns sedan tidigare uppgifter om förekomst av röd vitmossa, blodrot, flaskstarr, hirsstarr, kärtistel, brunmossa, kärrfräken, veketåg och orkidéer. Från senare år (2010) finns noteringar om spridda förekomster av de båda typiska arterna kärrknipprot (fridlyst) och tagelsäv samt även den rödlistade arten källblekvide (sårbar, VU). Den sällsynta orkidén vaxnycklar (ssp. Ochroleuca) växer i området och som mest har ett 40-tal plantor av den noterats. Alla orkidéer är fridlysta. 2010 utfördes röjning med röjsåg och motorsåg i området. Ris och stockar bars ut för hand och lades i högar runt kärret på fastare mark för förmultning. Några av de större videbuskarna i kärret sparades. Under projektet Utvald miljö 2014 röjdes området igen, denna gång med miniskotare med band på de två bakhjulen. Området fick efter åtgärderna en öppen karaktär med enstaka kvarlämnade buskar.

Generell beskrivning av naturtypen: Rikkärr är artrika myrar med hög halt av mineraler och ett högt pH, ofta pH 6-8. Kärren kan förekomma friliggande i skog eller öppen mark eller som laggkärr vid mossar, som element i sträng-flarkkärr, blandmyrar och aapamyrar. Rikkärr finns även i kanterna av kalkrika och näringsfattiga sjöar, vid kusten, eller i anslutning till källor. Kärren har en mycket speciell flora och fauna som varierar med t.ex. krontäckningsgrad, kalkhalt och näringsförhållanden. Här finns många specialiserade arter, varav många är hotade. Rikkärrens bottenskikt domineras ofta av så kallade brunmossor, men förekomst av vitmossor är också vanligt. Många rikkärr är rika på orkidéer, men även andra kärlväxter som trivs i kalkhaltiga marker. Rikkärren kan variera från helt öppna till trädklädda samt att vissa är naturligt öppna, medan andra är beroende av röjning, slåtter eller bete. Naturlig hydrologi och hydrokemi är viktigt för naturtypen, mindre äldre ingrepp som orsakat lokal störning av myren kan ibland förekomma. Rikkärr är ofta störningsgynnade eller beroende av hävd. Typiska arter är: axag, flugblomster, gräsull, knagglestarr, kärrknipprot, majviva, näbbstarr, snip, slåtterblomma, ängsnycklar, ängsstarr, fetbålmossa, kalkkällmossa, kandtuffmossa, klotuffmossa, korvskorpomossa, källtuffmossa, nordtuffmossa, röd skorpionmossa, späd skorpionmossa m.fl.

Naturtypen är känslig för igenväxning, förändrad hydrologi som t.ex förändringar i anslutande grundvattenförekomster, förändrad hydrokemi såsom förändringar av kärrvattnets kemiska parametrar, ökad näringstillförsel och störning av myrens torvbildning, mekanisk påverkan samt fragmentering och minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen rikkärr (7230) ska vara minst 0,3 hektar.

Regelbunden hävd med röjning eller slåtter, eller med slåtter och efterbete, ska påverka området. Ingen skadlig ansamling av förna eller igenväxningsvegetation ska finnas.

Vegetationen ska vara karakteristisk för extremrikkärr med en artrik flora och fauna med flera specialiserade arter. Bottenskiktet ska ha förekomst av brunmossor, inslag av vitmossor kan förekomma. Typiska och karaktäristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska föryngra sig. Kärret ska vara naturligt näringsfattigt, tydligt påverkat av kalk och baskatjoner. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Det ska finnas ett ständigt tillflöde av framspringande grundvatten (källpåverkan) under hela året och det ska

finnas en ständig tillgång på baskatjon-rikt vatten. Rikkärrets hydrokemi ska inte vara starkt påverkad av mänskliga ingrepp och/eller övergödning. Hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår/markskador som medför negativ påverkan. Kärret ska vara öppet (krontäckning < 30%), enstaka träd och buskar kan förekomma. Täta bestånd av vass och vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma. För naturtypen främmande arter ska inte finnas. Typiska arter av mossor och kärlväxter ska förekomma allmänt-rikligt.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt.

Dokumentation

Artportalen. ArtDatabanken SLU. www.artportalen.se. Uttag 2017-05

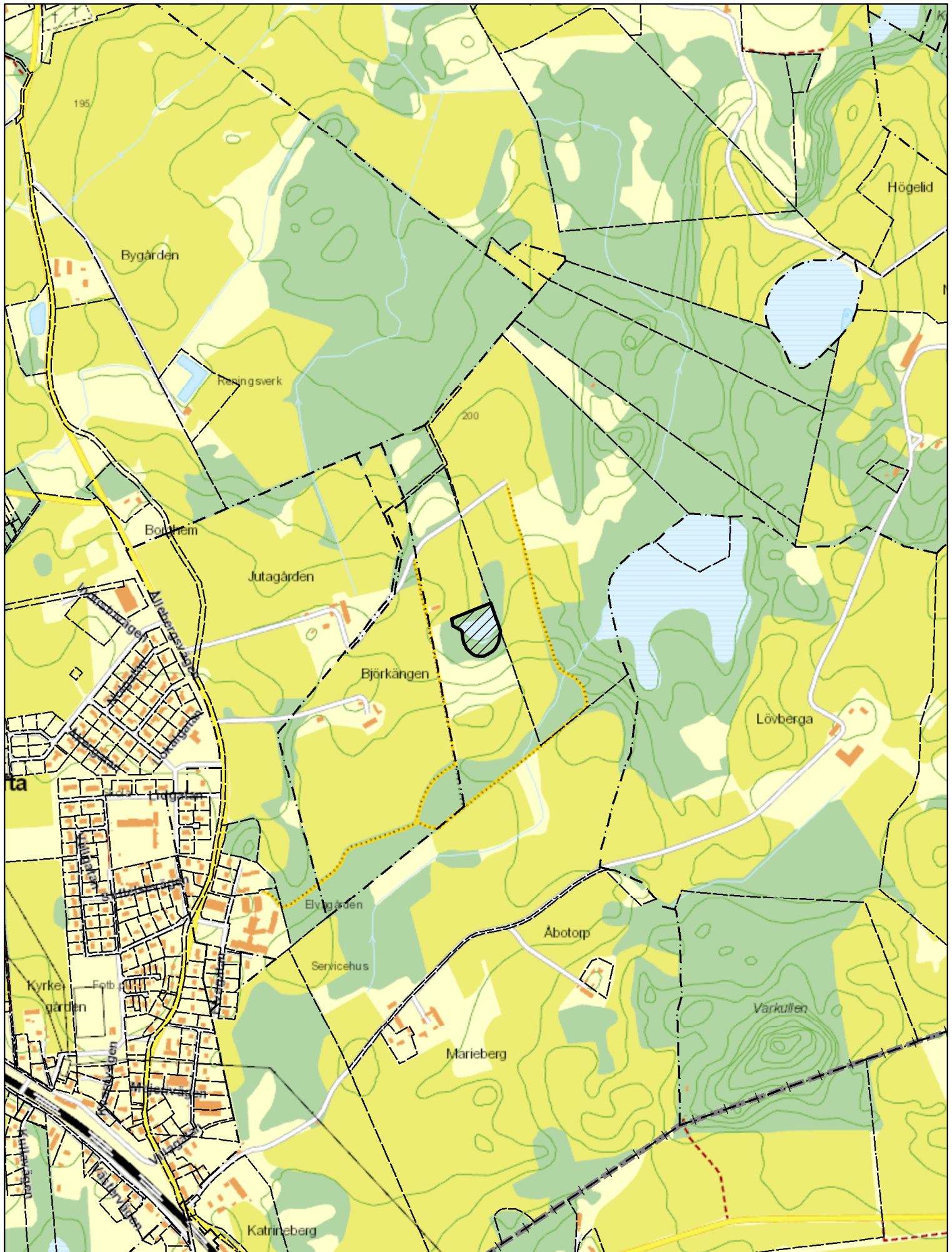
Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1991: Våtmarker i Skaraborgs län. Del 1. Medd. 2/91.

Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledning. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Natura-2000/.

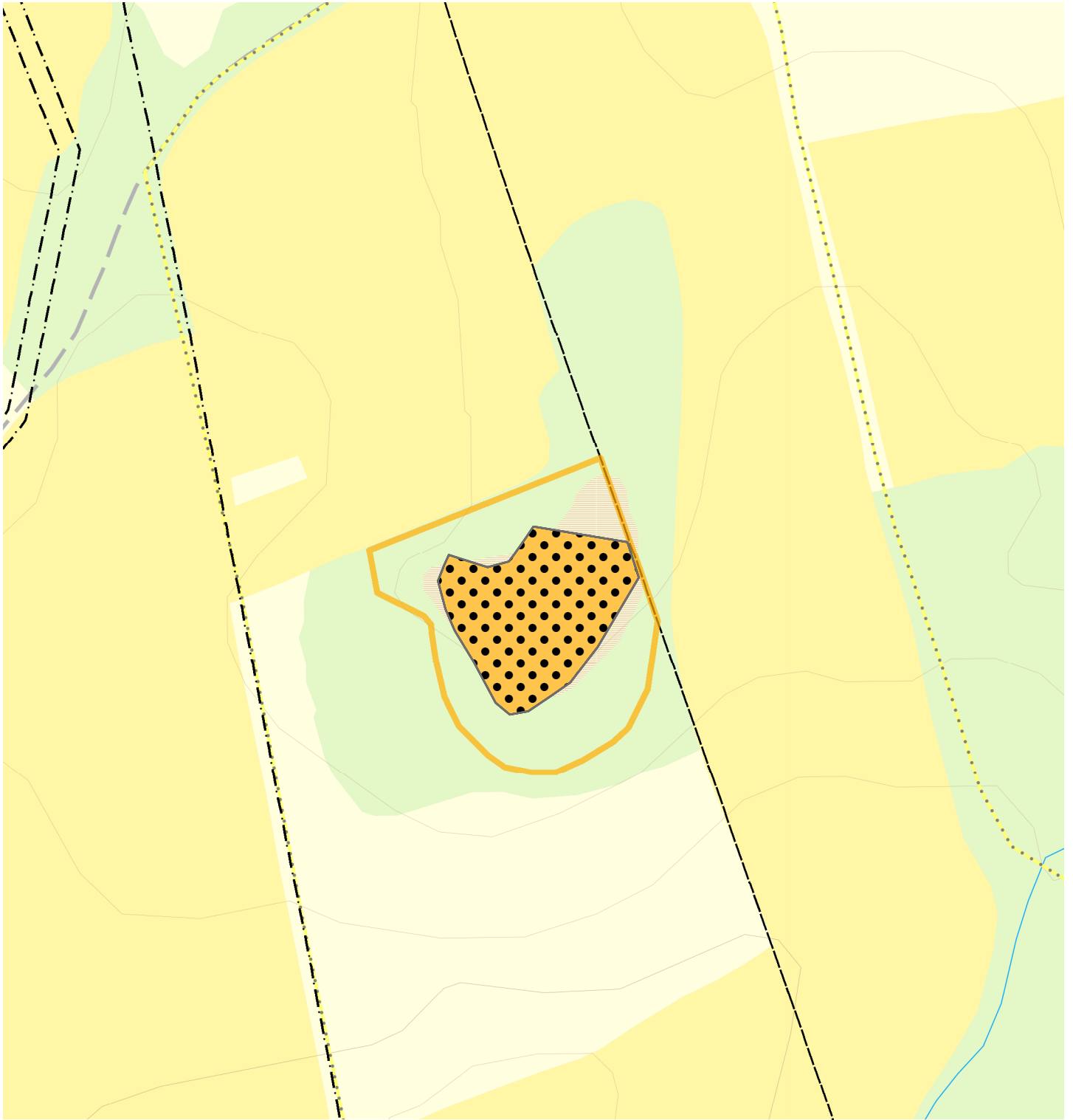
Bilagor

Kartor:

1. Natura 2000-områdets avgränsning, beslutskarta.
2. Naturtypskarta

0 125 250 500 Meters

Natura 2000-naturtypskarta, Slöta Jutagården SE0540177, Falköpings kommun

 7230 - Rikkärr Natura 2000
Habitatdirektivet

"Vitt" område utgör icke Natura 2000-naturtyp.

0 50 100 Meter

Skala (i A4): 1:2 000

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

